

Selvitys MAL-sopimusmenettelyn laajentamisesta uusille kaupunkiseuduille

Kuopion seudun kuntajohtajakokous

Matti Vatiola, YM

Kuopio 24.10.2019

MAL-sopimisen tarkoitus ja osapuolet

- Kaupunkiseudun **kuntien välisen yhteistyön ja luottamuksen vahvistaminen** maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa
- **Kaupunkiseudun ja valtion kumppanuuden vahvistaminen** sekä keskinäisen yhteistyön syventäminen em. asioissa
- **Seudullista elinvoimaa vahvistavan kehittämisen tukeminen** tavoitteena ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaupunkiseutukehitys
- Osapuolina kaupunkiseudun kunnat/kuntayhtymä sekä valtion puolelta YM, LVM, TEM, VM, ARA, Väylävirasto, Traficom ja ELY-keskus

MAL-sopimisen kehikko

- ✓ **Yhteinen tilannekuva** (esim. yhdyskuntarakenne, veto- ja pitovoimatekijät, asunto-olot, kaavoitustilanne, pendelöinti) ja **arvio muutoksen suunnasta** (esim. asuntomarkkina, kaavavarannon riittävyys, väestökehitys, ilmastonmuutoksen haasteet)
- ✓ **Tilannekuvasta johdetut tavoitteet** (esim. asuntotuotanto, ilmasto ja ympäristö, elinvoima, kestävä liikkuminen, sosiaalinen kestävyys) ja **sopimuksen konkreettinen sisältö** (esim. asuntokaavoituksen ja asuntotuotannon volyymi ja sijainti yhdyskuntarakenteessa, vähähiilisyystoimet, liikennejärjestelmän kehittämishankkeet)
- ✓ **"Kepit ja porkkanat" – miten sovittuja asioita seurataan ja niiden toteutuminen varmistetaan** (mittarointi, sisältönä mm. vaikuttavuusarviot, valtion ja kuntien taloudellisten tukien ja investointien määrä ja kohdentaminen sekä muiden sopimukseen sisältyvien toimien toteutuminen)

MAL-sopimismenettely hallitusohjelmassa

- Sopimuksia jatketaan nykyisillä MAL-seuduilla, **mahdollisuus laajentaa menettelyä yli 100 000 asukkaan kaupunkikeskuksiin**
- MAL-sopimukset 12-vuotisiksi ja rullaaviksi
- Kaupunkiseuduista hiilineutraaleja, lisää asuntotuotantoa (ml. kohtuuhintainen asuntotuotanto) ja kestävän liikkumisen vahvistaminen
- Riittävä kaavavaranto, segregaaation torjunta, asunnottomuuden vähentäminen, asuinalueiden monimuotoisuus, elinvoiman lähteet
- Valtion riittävät panostukset, mm. joukkoliikenneinvestoinnit, kunnallistekniikka, käynnistysavustukset, valtion maat

MAL 2020-2031 -neuvotteluprosessi

- Sopimusneuvottelut Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen käynnissä, tavoitteena sopimukset vuoden loppuun mennessä
- 12-vuotisuus mukaan sopimukseen: Tavoitetila 2030+, kehityspolku, konkreettiset toimenpiteet vv. 2020–2023. Sopimukset tarkistetaan ja päivitetään neljän vuoden välein.
- Seuranta ”kahdella tasolla”: kehityksen peilaaminen tavoitetilaan ja konkreettisten toimenpiteiden edistyminen
- Selvitystyö MAL-sopimusmenettelyn laajentamisesta Jyväskylän, Kuopion ja Lahden seuduille, valmistuu vuoden loppuun mennessä, mahdolliset sopimusneuvottelut talvella ja keväällä 2020

Selvityshankkeen asettamispäätös

YM:n alueet ja yhdyskunnat yksikön entinen päällikkö Matti Vatiilo
selvityshenkilöksi 9-12/2019

”Tehtävänä on kartoittaa Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseuduilla keskeiset kysymykset, joiden ratkaisemisessa MAL-sopimusmenettelyn avulla voidaan saavuttaa **lisäarvoa sekä seudun kokonaisedun että valtio-osapuolen tavoitteiden toteutumisen kannalta.**

Tehtävänä on myös arvioida osallistuvan kuntajoukon valmiudet osallistua sopimusneuvotteluihin sekä laatia alustava aikataulu neuvotteluiden käynnistämiseksi.”

Selvityshenkilö on riippumaton ja tekee tilannearvionsa itsenäisesti.

Toimeksiantosopimus

”Tavoitteena on tunnistaa Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseutujen **maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän haasteita seutuyhteistyön ja päätöksenteon näkökulmasta**. Tavoitteena on tunnistaa **seudullisen elinvoiman ja ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaamisen kannalta keskeisiä kysymyksiä**, joihin vastaaminen edellyttää seudullisen yhteistyön sekä yhteisten tavoitteiden asettamista, suunnitelmien laatimista ja toimenpiteiden toteuttamista.

Tehtävänä on kartoittaa Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseuduilla osallistuvan **kuntajoukon valmiudet osallistua sopimusneuvotteluihin sekä keskeiset kysymykset, joiden ratkaisemisessa MAL-sopimusmenettelyn avulla voidaan saavuttaa lisäarvoa sekä seudun kokonaisedun että valtio-osapuolen tavoitteiden toteutumisen kannalta**. Tehtävänä on myös arvioida sopimusta varten välttämättömien taustaselvitysten ja suunnitelmien tarvetta ja laajuutta sekä laatia alustava toimintamalli ja aikataulu sopimusneuvotteluiden käynnistämiseksi.”

Tehtävän toteutus

- Päätösten kannalta relevantin tietopojan kartoitus ja mahdollisten tietotarpeiden tunnistaminen
- Näkemys kaupunkiseudun kuntajoukon valmiudesta osallistua ja sitoutua MAL-sopimusprosessiin
- Arvio kaupunkiseudun kuntien yhteistyöstä ja sen rakenteista sekä seudun ja valtion yhteistyön edellytyksistä/-esteistä
- Kartoitus alueen keskeisistä odotuksista sopimukselle ja valtion alustavat kannat odotuksiin (siinä määrin kuin ovat selvitysaikana saatavissa)
- Ehdotus mahdollisen sopimuksen rakenteesta ja keskeisestä sisällöstä
- Ehdotus jatkotoimenpiteistä ja niiden aikataulusta

Kysymyksiä, pohdintaa

- Kuntajoukon maantieteellinen laajuus, esim. Leppävirta >< Varkaus ja Lapinlahti >< Iisalmi
- Entisten kuntakeskusten tilanne ja tulevaisuus Kuopion sisäisessä kaupunkikehittämisessä?
- Miten MAL-sopimus heijastuisi seudun kuntien hallinnolliseen ja/tai toiminnalliseen yhteistyöhön?
- Seudullisen rakennemallin tavoitteet ja kytkennät mahdolliseen MAL-sopimukseen? Kuntien omat kaavoitustavoitteet suhteessa seudun kokonaistavoitteisiin?
- Liikennejärjestelmä: sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus, kestävää liikkumista tukevat toimet
- MAL-sopimus hallitusohjelman tavoitteiden toteuttajana (esim. (ilmastokysymys, sosiaalinen kestävyys, puurakentaminen jne.)

Kiitos!